

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DERS KATALOG FORMU / COURSE DESCRIPTION FORM

FAKÜLTE: FACULTY:	Edebiyat Fakültesi Faculty of Arts		
BÖLÜMÜ: DEPARTMENT:	Arapça Mütercim ve Tercümanlık Arabic Translation and Interpreting		
DERSİN ADI: COURSE TITLE:	Çevirmenler için Yapay Zeka Artificial Intelligence for Translators		
KODU: COURSE CODE:	TRA328	YARIYIL: SEMESTER:	6 (ALTIN) 6 th (SIXTH)
KREDİSİ: CREDIT:	3 Kredi 5 AKTS 3 Credits 5 ECTS	T+P Saat: T+P (Hours):	2+1
DERSİN TÜRÜ: COURSE TYPE:	SEÇMELİ ELECTIVE	DERSİN DİLİ Language of Instruction:	Türkçe
ÖN KOŞULLARI: PREREQUISITES:	Yok None		
DERSİ VEREN:	Dr. Öğr. Üyesi Esmâ SAĞ ŞENCAL		
DERSİN İÇERİĞİ: COURSE CONTENTS:	Bu ders, çevirmenleri yapay zeka hakkında bilgilendirme ve çeviri süreçlerinde üretici yapay zeka araçlarından etik ve doğru bir şekilde istifade etmelerini sağlayacak konuları içermektedir. This course includes topics that inform translators about artificial intelligence (AI) and enable them to use generative AI tools ethically and accurately during translation processes.		
DERSİN AMAÇLARI: COURSE OBJECTIVES:	Bu dersin temel amacı, öğrencilere yapay zeka (YZ) ve üretken dil modellerinin (LLM) çalışma mantığını, çeviri süreçlerindeki rolünü ve etik boyutlarını kapsamlı bir şekilde tanıtmaktır. The primary objective of this course is to provide students with a comprehensive understanding of the working principles, roles, and ethical dimensions of artificial intelligence (AI) and generative language models (LLMs) in translation processes.		
DERSİN ÖĞRENME KAZANIMLARI (Çıktıları): LEARNING OUTCOMES OF THE COURSE:			
Öğrenme Çıktıları (ÖÇ) Learning Outcomes (LO)			ÖY
Bu dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler:			
The students who succeeded in this course should be able to:			
ÖÇ-1	Yapay zeka modellerinin (LLM) temel çalışma mantığını, çevirideki rolünü ve geleneksel çeviri araçlarından (sözlükler vb.) farkını kavrar.		3,5
LO-1:	Comprehend the basic logic of AI models (LLMs), their role in translation, and their differences from traditional translation tools.		

ÖÇ-2	Farklı metin türleri (hukuki, edebi, teknik) için doğru “komut istemi” (prompt) oluşturarak yapay zekayı bir yardımcı çevirmen olarak yönlendirir.	3,4,7
LO-2:	Guide AI as a co-translator by creating appropriate “prompts” for different text types such as legal, literary, and technical.	
ÖÇ-3	Yapay zeka tarafından üretilen Arapça-Türkçe çevirileri dilbilgisi (sarf/nahiv), terminoloji ve akıcılık açısından denetleyerek düzeltir (Post-Editing); insan çevirilerindeki hata ve eksiklikleri tespit edip iyileştirmek için de yapay zeka araçlarını yetkinlikle kullanır.	3,4,5,7
LO-3:	Audit and post-edit AI-generated Arabic-Turkish translations regarding grammar, terminology, and fluency; and utilize AI tools to identify and correct errors in human translations.	
ÖÇ-4	Yapay zeka sistemlerinin ürettiği “halüsinasyonları” (uydurma bilgileri), kültürel uyumsuzlukları ve bağlam hatalarını tespit eder.	3,4,5,7
LO-4:	Identify “hallucinations” (fabricated info), cultural mismatches, and context errors generated by AI systems.	
ÖÇ-5	Çeviri sektöründe yapay zeka kullanımını; veri gizliliği, telif hakları ve kültürel/dini hassasiyetlerin aktarımı açısından etik çerçevede değerlendirir.	3,4,7
LO-5:	Evaluate the use of AI in the translation sector within an ethical framework regarding data privacy, copyright, and the transfer of cultural/religious sensitivities.	
ÖY: Ölçme ve değerlendirme yöntemi (1: Yazılı Sınav, 2: Sözlü Sınav, 3: Ev Ödevi, 4: Proje 5: Seminer / Sunum, 6: Dönem Ödevi, 7: Final Sınavı) AM: Assessment Methods and Criteria: (1: Midterm Exam, 2: Quiz / Oral Exam, 3: Homework, 4: Project, 5: Seminar / Presentation, 6: Term Paper, 7: Final Exam)		

DERSİN VERİLİŞ ŞEKLİ

MODE OF DELIVERY:

Yüz yüze
face-to-face

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ:

PLANNED LEARNING ACTIVITIES AND TEACHING METHODS:

Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama
Lecture, Exercises, Discussion, Application etc.

DERS AKIŐI
WEEKLY LECTURE PLAN

HAFTA WEEK	KONULAR TOPICS
1:	Dersin tanıtımı. Yapay Zeka, Makine Çevirisi ve Üretici YZ Farkları <i>Introduction to the course. Differences Between AI, Machine Translation, and Generative AI</i> Geleneksel çeviri teknolojileri ile yeni nesil yapay zeka asistanları arasındaki farkların ve dersin kapsamının tartışılması. <i>Discussion on the differences between traditional translation technologies and new generation AI assistants and the scope of the course.</i> Anlatım, Tartışma, Soru-Cevap <i>Lecture, Discussion, Q&A</i>
2:	Yapay Zeka Etiđi ve Hukuki Sorumluluklar (Gizlilik, Telif, Önyargı) <i>AI Ethics and Legal Responsibilities (Privacy, Copyright, Bias)</i> Veri gizliliği, telif hakları ve algoritmik önyargı konularının çeviri sektörü bağlamında incelenmesi. <i>Examination of data privacy, copyright, and algorithmic bias issues within the context of the translation industry.</i> Anlatım, Vaka Analizi, Tartışma <i>Lecture, Case Study, Discussion</i>
3:	Komutsuz (Zero-shot) Çeviri Performanslarının Karşılaştırılması <i>Comparison of Zero-shot Translation Performances</i> Teknik ve edebi metinlerin DeepL, ChatGPT, Gemini, Claude ve NotebookLM ile komutsuz çevirisi ve ham çıktı analizi. <i>Zero-shot translation and raw output analysis of technical and literary texts using DeepL, ChatGPT, Gemini, Claude and NotebookLM.</i> Anlatım, Uygulama, Karşılaştırma <i>Lecture, Practice, Comparison</i>
4:	İstem (Prompt) Mühendisliğine Giriş ve Halüsinasyon Farkındalığı <i>Introduction to Prompt Engineering and Hallucination Awareness</i> Etkili prompt yazma teknikleri ve YZ'nin ürettiği 'uydurma' bilgileri (halüsinasyon) tespit etme yöntemleri. <i>Techniques for writing effective prompts and methods for detecting 'fabricated' information (hallucinations) produced by AI.</i> Anlatım, Alıştırma, Analiz <i>Lecture, Exercises, Analysis</i>
5:	Bağlam Odaklı Terminoloji Yönetimi ve Tutarlılık <i>Context-Oriented Terminology Management and Consistency</i> YZ araçları ile teknik metinlerden terim listesi çıkarma ve terminoloji destekli çeviri uygulamaları (ChatGPT-Gemini-Claude-NotebookLM).

	<i>Terminology extraction from technical texts and terminology-supported translation practices using AI tools (ChatGPT-Gemini-Claude-NotebookLM).</i> Anlatım, Uygulama, <i>Lecture, Practice,</i>
6:	Teknik Metin Çevirisi ve Keskinlik Odaklı Yaklaşım <i>Technical Text Translation and Accuracy-Focused Approach</i> Kullanım kılavuzları ve teknik verilerin format bozulmadan ve anlam kesinliği korunarak çevrilmesi. <i>Translation of user manuals and technical data without formatting loss and maintaining semantic accuracy.</i> Uygulama, Alıştırma, Değerlendirme <i>Practice, Exercises, Evaluation</i>
7:	Akademik Metin Çevirisi ve Literatür Taraması Entegrasyonu <i>Academic Text Translation and Literature Review Integration</i> Makale özeti (abstract) çevirisi ve akademik dilin YZ (ChatGPT-Gemini-Claude-NotebookLM) ile düzenlenmesi. <i>Abstract translation and editing academic language with AI (ChatGPT-Gemini-Claude-NotebookLM).</i> Anlatım, Uygulama, Yazma <i>Lecture, Practice, Writing</i>
8:	Ara Sınav Mid-term Exam
9:	Sosyal Bilimler ve Medya Metinleri Çevirisi <i>Translation of Social Sciences and Media Texts</i> Haber metinlerinde ve sosyal bilimler alanında bağlam, ton ve kültürel öğelerin YZ ile aktarımı. <i>Transfer of context, tone, and cultural elements in news texts and social sciences using AI.</i> Anlatım, Uygulama, Tartışma <i>Lecture, Practice, Discussion</i>
10:	Edebi Çeviri ve Üslup Uyarlaması (Pastiche) <i>Literary Translation and Style Adaptation (Pastiche)</i> Hikaye çevirisinde yazar üslubunun taklit edilmesi ve yaratıcı yazarlık yeteneklerinin YZ ile desteklenmesi. <i>Imitating author style in story translation and supporting creative writing skills with AI.</i> Uygulama, Yaratıcı Yazma, Tartışma <i>Practice, Creative Writing, Discussion</i>
11:	Yaratıcı Reklam Çevirisi ve Yerelleştirme (Transcreation) <i>Creative Advertising Translation and Localization (Transcreation)</i>

	Slogan ve pazarlama metinlerinin hedef kültür ve kitleye göre yeniden yaratımı süreçlerinde YZ kullanımı. <i>Use of AI in the processes of re-creating slogans and marketing texts according to the target culture and audience.</i> Anlatım, Grup Çalışması, Uygulama <i>Lecture, Group Work, Practice</i>
12:	Kültürel Öğelerin, Deyimlerin ve Geleneklerin Çevirisi <i>Translation of Cultural Items, Idioms, and Traditions</i> Kültüre özgü öğelerin (realia), atasözlerinin ve geleneksel motiflerin YZ ile çevirisinde strateji belirleme. <i>Determining strategies for translating culture-specific items (realia), proverbs, and traditional motifs with AI.</i> Uygulama, Kültürel Analiz, Tartışma <i>Practice, Cultural Analysis, Discussion</i>
13:	Atölye: Kişiselleştirilmiş Çeviri Asistanı Tasarımı <i>Workshop: Designing a Personalized Translation Assistant</i> Öğrencilerin final projesi için kendi özel çeviri asistanlarını (GPTs) kurgulamaları ve test etmeleri. <i>Students designing and testing their own custom translation assistants (GPTs) for the final project.</i> Atölye, Tasarım, Uygulama <i>Workshop, Design, Practice</i>
14:	Final Projesi: Grup Sunumları - I <i>Final Project: Group Presentations - I</i> Öğrenci gruplarının YZ destekli çeviri projelerini ve geliştirdikleri asistanları sınıfa sunmaları. <i>Student groups presenting their AI-assisted translation projects and developed assistants to the class.</i> Sunum, Akran Değerlendirmesi <i>Presentation, Peer Review</i>
15:	Final Projesi: Grup Sunumları - II ve Genel Değerlendirme <i>Final Project: Group Presentations - II and General Review</i> Kalan grupların sunumları ve dönem boyu edinilen kazanımların genel tartışması. <i>Presentations of remaining groups and general discussion of the outcomes gained throughout the semester.</i> Sunum, Tartışma <i>Presentation, Discussion</i>
16:	Yarıyıl Sonu Sınavı Final Exam

Ders Kitabı / Malzemesi	
Required Reading	
[1]	İçerikler uygulamalı olacak şekilde eğitimci tarafından hazırlanmaktadır.

DEĞERLENDİRME SİSTEMİ: EVALUATION SYSTEM:		Sayı Quantity	Katkı Payı (%) Percentage (%)
	Ara Sınav Midterm Exam	1	%25
	Ödev Assignment	1	%25
	Yarıyıl Sonu Sınavı Final Exam	1	%50

Derse katılım zorunludur. İntihal doğrudan dersten kalmaya neden olur.

Attendance is compulsory. Plagiarism leads to immediate dismissal from class.